

POLITIKA EURÓPSKEJ ÚNIE VOČI STIMULANCIÁM AMFETAMÍNOVÉHO TYPU

Dňa 19. 11. 2001 som sa zúčastnil konferencie o stimulanciách amfetaminového typu (ATS) v Bruseli v Belgicku. Konferenciu organizovala Európska únia (EÚ) a United Nations International Drug Control Programme (UNDCP).

Na konferencii som ako delegát zastupoval Ministerstvo zdravotníctva SR. Spolu so mnou bol PhDr. Nociar, ktorý zastupoval Generálny sekretariát výboru ministrov pre drogovú závislosť SR. Konferencie sa zúčastnili zástupcovia vlád všetkých štátov EÚ a niektorých stredo- a východoeurópskych štátov. ČR nebola zastúpená. Ďalej mali zástupcov Europol, Interpol, OSN, SZO a podobné organizácie.

Konferenciu krátko otvoril *Claude Gillard*, vedúci skupiny pre drogy EÚ. *Trace a Estiévenart* predniesli správu o činnosti Agentúry EÚ pre drogy (EMCDA). Vo svojej správe predniesli zaujímavé údaje o drogovej epidemiológii v EÚ. Kanabis má jednoročnú prevalenciu 9 %, amfetamíny 1-4 %, ale vo Veľkej Británii 10 %, metyléndioxyamfetamín 0,5-4 %, ale u mladých vo Veľkej Británii až 8 %. Kokaín má prevalenciu 0,5-3 %, vyšší výskyt je v Španielsku a Francúzsku. Epidemiologické údaje o heroíne svedčia o stabilizácii spotreby v Holandsku, Nemecku a Rakúsku. Zaznamenal sa pokles v Španielsku a vo Francúzsku. V ostatných krajinách EÚ je zatiaľ heroín na vzostupe. V správe EMCDA sa spomína, že štáty strednej a východnej Európy sú už nielen tranzitné, ale aj cieľové krajiny. Ako významné producentské štáty sa spomenuli v správe Poľsko, Česká republika a Maďarsko. Rečníci zdôraznili potrebu prevencie vo všetkých štátoch EÚ.

Potom sa konferencii prihovorili minister spravodlivosti Belgicka *Marc Verwilghen* a ministerka zdravotníctva Belgicka *Magda Aelvoet*. Prvý rečník hovoril o potrebe nevyhnutnej

spolupráce medzi jednotlivými rezortmi. Uviedol, že v Belgicku uviedli do života informačný systém, ak polícia zistí prítomnosť novej drogy, policajné a justičné orgány okamžite informujú zdravotné orgány. Ministerka zdravotníctva uviedla, že všetky nové informácie postupujú ďalej do Lisabonu, centra Agentúry EÚ pre drogy. Na záver tejto časti sa podpísala dohoda o spolupráci medzi EMCDA a Europolom.

Chawla z UNDCP (Kontrolný program pre drogy OSN) podal historický prehľad o vzniku amfetamínových derivátov. Vyslovil názor, že v rozvinutých krajinách sa ATS stali drogami voľného času a súčasťou životného štýlu mládeže.

Maestrucci (F) poukázal opäť na potrebu spolupráce viacerých rezortov pri riešení drogových problémov. Problematická je spolupráca s justičnými orgánmi pre nezávislé postavenie súdov. Navrhol spoločné výskumné programy so súdnictvom. V tomto rámci by sa dali získať nie individualizované informácie z rezortu justície.

Gossop (UK) venoval pozornosť medicínskym problémom v súvislosti s ATS (infekcie, poruchy vedomia, psychózy, depresie, pracovné a dopravné úrazy). Podľa neho ATS vytvárajú závislosť, lebo je pri ich konzume porušená behaviorálna kontrola, je prítomné kompulzívne skonanie, i keď chýba zmena tolerance a abstinenčný syndróm. Referoval aj o úspechoch liečby (n = 638). Po roku od liečby konzumovalo ATS len 20 %, po 2 rokoch 24 % pacientov.

Noecker (BRD) uviedol, že v skupine 15-25-ročných sa vyskytuje konzum ATS u 3-4 %, u návštevníkov technoparty až 48-60 %. Extasy nie je v Nemecku primárnou drogou, 90 % konzumentov extasy konzumuje aj alkohol a kanabis. V rámci prevencie otvorili v Nemecku internetovú stránku s informáciami o ATS.

Wijnenburg (Europol) uviedol, že v 9 zo 16 štátov EÚ zistili nárast produkcie ATS i záchytov ATS.

Hauschild (Interpol) informoval o produkčných centrách a transportných cestách. Pozorovali výrazný nárast ruských a izraelských organizovaných skupín. Podľa ich poznatkov veľké syndikáty zmenili objekt záujmu – z heroínu na ATS. Najímajú si vysoko kvalifikovaných chemikov z krajín bývalého ZSSR. Obrátili sa aj trasy. Európania dnes exportujú ATS do USA a Austrálie. Navrhol okrem iného kontrolovať výrobu a distribúciu tabletovacích strojov.

Lysakowski (PL) spomenul úspechy poľskej polície. V roku 2001 zachytili 141 kg amfetamínov a 14 338 tabliet MDMA. Z Poľska sa ATS najviac vyvážajú do BRD a Švédska. V roku 2001 sa ATS vyrábali v 11 laboratóriách v Poľsku. Väčšinou sú umiestené v lazoch, starých kaštieloch a vždy mimo väčších aglomerácií.

Witteven (NL) oboznámil publikum s úspechmi holandskej prokuratúry. V Holandsku je vytvorených 6 pátracích tímov. Podarilo sa im zachytiť vo veľkom množstve legálne vyrábané prekurzory. Podľa neho extasy (MDMA) bude v Európe drogou č. 1. Už teraz je táto droga populárnejšia a lacnejšia než kokaín a iné drogy.

Na záver konferencie sa prezentovali niektoré myšlienky a odporúčenia pre legislatívu EÚ. Spomínala sa prísnejšia kontrola výroby a distribúcie chemických látok, z ktorých sa dajú vyrábať ATS alebo ich prekurzory.

Belgická ministerka zdravotníctva upozornila, že sú potrebné úplne nové terapeutické programy. Je málo validných údajov, chýba dostatočne široký výskum ATS. Prevencia sa podľa nej musí zaoberať aj životným štýlom mladistvých. Belgický minister spravodlivosti navrhol vytvorenie špeciálnych vyšetrovacích tímov podľa vzoru Holandska (policajti, právnici, sudcovia, prokurátori, colníci a pod.). Tieto vyšetrovacie a pátracie skupiny by mali fungovať veľmi operatívne a do značnej miery nezávisle. Mohli by vyšetrovať, odsúdiť aj uväzniť. Podľa neho ATS je téma, ktorá sa týka budúcnosti mládeže v EÚ. Na záver *Arlacchi* (UNDCP) poďakoval za organizáciu konferencie.

Konferencii sa prikladal veľký význam, svedčí o tom aj miesto konania – palác Egmont, sídlo ministerstva zahraničia Belgického kráľovstva. Škoda, že neodoznalo viac medicínskych informácií a že prakticky vypadli z programu diskusie pre nabitý časový harmonogram. Na záver všetci účastníci dostali výročnú správu EMCDA.

Cesta bola zabezpečená a financovaná Ministerstvom zdravotníctva SR.

Doc. MUDr. V. Novotný, CSc.